

Politik Bilim

Teknoloji Geliştirme Bölgelerimizde Hâl ve Gidiş (5)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Sanayi Bakanlığı'nca kabûl ve ilân edilen bölgelerin sayısının 30 (27 Ağustos'ta bunlara Sakarya'da bir yenisi eklendi); bunlardan 'faal' olanların sayısının 15 olduğunu söylemiştim. Bir yerleşkenin 'bölge' olarak kabûl ve ilânından sonra gerekli altyapının tamamlanması elbette belli bir zaman alacak; ancak bundan sonra firmalar o bölgede yerleşip faaliyete geçebileceklerdir. Biz, bu eşiği atmış 15 bölgenin tamamını taramış olduk.

Yine başta işaret etmiştim. Firma faaliyet alanları belirli bir uluslararası sınıflandırma standardına göre verilmediği; hattâ bölge sitelerinde pek çok firmanın adından başka bir bilgi olmadığı için, neredeyse her firmanın, varsa, kendi sitesine girip faaliyet alanını anlamaya çalıştım. Yine de, bulduğum dağılım yüzdelere ancak mertebeye doğru olduğunu söyleyebilirim. Bölge ve firmalarca kullanılan terimlerden fazla uzaklaşmamaya çalıştığım için benim verdiğim sektör adları da tam bir standarda oturmadı; bunu da belirtmeliyim.

Taramamızdan çıkarılabilecek ilk sonuç, **yazılım firmalarının** (faaliyet konularını 'yazılım geliştirme', 'bilgi işlem', 'bilişim' gibi terimlerle açıklayanlar) istisnasız her bölgede çoğunlukta olmasıdır. 15 bölgede toplam 985 firma var; bunların 641'i (%65'i) yazılım firması. İkinci sırayı pek çok bölgede ve genel toplamda elektronik firmaları alıyor. Sayıları birkaçı geçmeyen elektromekanik, mekatronik ve robotik firmalarını da katarsak, 15 bölgedeki elektronik firmalarının toplam sayısı 121 (%12,3). Yeri geldikçe belirtmiştim; elektronik firmalarının azımsanmayacak bir bölümü yazılım alanında [da] iş yapıyor.

Toplamda üçüncü sırayı, 39 firmayla (%4) makina tasarım ve imalatı, otomotiv ve yan sanayii gibi, genellikle makina mühendisliğinin ilgi alanındaki firmalar alıyor. Dördüncü sırada tıp teknolojileri ya da tıbbî cihaz tasarım ve üretimiyle uğraşan firmalar var. Bunların sayıları 32 (%3,2). Faaliyet alanlarını 'savunma' ya da 'uzay ve havacılık' olarak belirleyen 18 firma (%1,8) beşinci sırada. Yine belirtmiştim; bölgelerdeki yazılım ve elektronik firmalarının azımsanmayacak bir bölümü de savunma ve sağlık sektörlerine hizmet veriyor.

Sözün kısası, teknoloji geliştirme bölgelerimiz daha çok yazılım firmalarını bir araya toplamış; görünüm bu... Bilkent Üniversitesi merkezli Ankara Cyberpark'ta olduğu gibi, bu bazen bilinçli bir seçimin sonucu olarak böyle. Ama, Selçuk Üniversitesi'yle Uludağ Üniversitesi'nin farklı önceliklerine rağmen durumun pek değişmediği görülüyor. Yazılım alanındaki ARGE ve ürün geliştirme faaliyetlerinin hangi düzeylerinde iş yaparlarsa yapsınlar, bütün yazılım firmalarına bölgeler câzip geliyor. Açık kâplilikle söyleyelim; bu, üniversitede var olan, konuyla ilgili bir bilim ve teknoloji yetenek birikiminin çekimi ve bir işbirliği gereksiniminden çok, bölgenin sağladığı vergi avantajlarının çekimiyle oluyor. Bu kötü bir şey mi? Asla değil.

Ama, yazılım firmalarının bu bölgelerde toplanmasına imkân hazırlayan Türkiye'nin, geleceğin dünyasında, yazılımda nasıl bir yer edineceğine ilişkin bir vizyonunun olmaması kötü. Bundan on, on beş yıl sonra dünya yazılım pazarlarındaki yerimiz ne olacak? Hindistan'dan pay mı kapmış olacağız; hangi pazara oynuyoruz? 'Yazılım' faaliyetinin dayandığı teknoloji tabanı sürgit aynı kalmayacağına göre, muhtemel değişimler konusunda bir öngörümüz; buna göre bizi geleceğe hazırlayacak ulusal programlarımız var mı? Yazılım firmalarının hangi nedenle olursa olsun buralarda bir araya gelişlerini fırsat bilerek onları daha üst yetenek düzeylerine, üniversitelerimizin de yardımlarıyla taşıyabilmenin

programlarına sahip miyiz? Bu sorulara olumlu bir yanıt bulamıyorsak, bilelim ki, yazılım firmalarının bu bölgelerde toplanmalarının, Türkiye'nin geleceği açısından sağlayacağı fayda sınırlı kalacaktır.

Yazılım firmaları bu bölgelere âdetâ akmışlar da, diğerlerinde niçin aynı heyecanı görmüyoruz, bunu da gelecek hafta yine birlikte irdeleyelim.

CBT. 12 Eylül 2008